

Monumentnummer*: 519757

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82696/119

Woonplaats* Leeuwarden
Gemeente* Leeuwarden
Provincie* Fryslân

Locatiennaam Leeuwarden
Locatieomschrijving vh.: Huizumerlaan 23, Huizum

Kadastrale gemeente* Huizum
Sectie* B
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 6255

Omschrijving**

Inleiding

ROOMS KATHOLIEKE KERK, deel uitmakende van complex met PASTORIE, gewijd aan Johannes de Doper, gebouwd op initiatief van pastoor J.B.H.A.M. Tepe door H.P.J. de Vries uit Rotterdam in 1932-'34 met medewerking van Arjen Witteveen uit Leeuwarden. Kerk, pastorie en twee scholen zijn gelegen aan een ruim plein en vormen een moderne variant van een katholieke enclave. Een der scholen is afgebroken en de andere, waarin ook een zusterhuis was gevestigd, is van bestemming veranderd. Ook de pastorie onderging dit lot. De stijl is een mengeling van traditionele elementen, Delftse School en Scandinavische invloeden. Het traditionele komt o.a. tot uitdrukking in het materiaalgebruik, steunberen, de spitsboogvensters en de zadeldaktorens. De ruige baksteenbehandeling (o.a. mondsteen) met diepliggende voeg vertoont invloeden van het Expressionisme. De stalen kozijnen van de pastorie verraden belangstelling voor het Nieuwe Bouwen en Dudok. Mogelijk is de architect ook geïnspireerd door de Grundvigskerk in Kopenhagen (1920-1940) van Peter Jensen Klint, in het bijzonder door de reeksen klimmende spitsboogvensters. Is de vormgeving traditioneel, de liturgische inrichting is zeer eigentijds, zelfs experimenteel te noemen. Het is een christocentrische kerk, waarbij het altaar in de viering staat op een anderhalve meter hoog podium. De kerkgangers zitten er in drie bankenblokken omheen. Achter het altaar is het koor en het orgel geplaatst. De kerk heeft 800 zitplaatsen. De kerk onderging alleen zeer geringe wijzigingen, die zich hoofdzakelijk beperkten tot het priesterkoor. De doorgang van de kerk naar de pastorie werd dichtgezet toen de pastorie een kantoorfunctie kreeg.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving:

PLATTEGROND: Kruisvormige plattegrond met een breed, driebeukig schip, eenbeukig transept en een ondiep 'koor' met sacristie in de noordwesthoek. De kerk is niet georiënteerd: Het 'koor' is naar het noorden gericht. De sacristie is opgenomen in een laag tussenlid tussen kerk en pastorie, dat vlak gedekt is. Aan de westzijde van de sacristie ligt de pastorie, die d.m.v. een gang hiermee verbonden is. Het schip is vier traveeën diep, de transeptarmen elk drie. De voorgevel wordt geflankeerd door twee torens en heeft een voorgeplaatst laag ingangsportaal. Er zijn twee kapellen te weerszijden van de ingang en twee te weerszijden van het 'koor'. Het 'koor' is in dit geval niet de plaats van het altaar maar van het zangkoor en het orgel. Het altaar staat in de viering.

EXTERIEUR: De kerk is opgebouwd uit ruige bonte klinkers, gemengd met mondsteen. De daken zijn belegd met speciaal gebakken grote rode romeinse pannen. Alle openingen zijn spitsbogig. Twee zadeldaktorens van ongelijke hoogte flankeren de hoofdingang, die geplaatst is in een voorgebouwd portaal met eigen bekapping. De deuren zijn omgeven met profielen in de vorm van veelvuldig herhaalde koppenlagen. De gevel van het portaal wordt geschraagd door drie maal versneden steunberen. Soortgelijke beren bevinden zich aan het schip en het transept. Ze zijn karakteristiek door hun nadrukkelijke zwaarte, hetgeen nog wordt versterkt door de bakstenen afdekkingen. De gevels van de zadeldaktorens, transepten, viering en 'koor' hebben schouders met gemetselde bakstenen ezelsruggen. De achtergevel is op een reeks lancetvensters beneden en een mandorlavormig venster bovenin na geheel gesloten. Door de lage aanzet van de kappen maakt de kerk een gedrongen indruk, maar door de torens en de hoog opgetrokken viering is het silhouet zeer levendig.

INTERIEUR: Het interieur wordt beheerst door gele friese steen, hier en daar verlevendigd met biezen van groen geglaazuurde steen en een in hout uitgevoerde ziende bekapping, verlicht door felgekleurde ramen. In het basilicale schip worden de beuken van elkaar gescheiden door segmentbogen, die rusten op korte gedrongen zuilen van gepolijste rode Schijlander en kapitelen van rose Schwarzwaldgraniet. De lichtbeuk heeft drie lancetvensters per travee. Daarboven loopt een uitkragende expressief opgevatte lijst. Het middenschip heeft een ziende houten bekapping van 14 m overspanning. De spanten rusten op nadrukkelijk zware natuurstenen consoles. De zuidwand bevat behalve de ingang de toegang tot twee kapellen: de doopkapel en een kapel, gewijd aan Maria van Altijddurende Bijstand. De kapellen hebben spitsbogige toegangen, afgesloten door decoratieve hekwerken. Bovenin de wand zitten klimmende lancetvensters. Een spitsbogige triomfboog scheidt het schip van de viering. De zijbeuken zijn relatief smal. Ze hebben gemetselde spitsbogige scheidbogen en een balkenplafond. Er staan geen banken. Ze hebben een functie als verkeersruimten en bieden o.a. toegang tot de biechtstoelen en de kapellen en vormen een processiegang. In de zeer ruime viering staat een anderhalve meter hoog podium, waarop het altaar staat. Op drie zijwanden van het podium zijn de kruiswegstaties aangebracht in opalineteknik van Joep Nicolas. De viering is hoger opgetrokken dan de rest en heeft een verlichting van bovenaf d.m.v. reeksen lancetvensters, die gevuld zijn met gekleurd glas. De transeptarmen zijn even breed als het middenschip, maar de bekapping zet lager aan. Ze worden alleen verlicht door reeksen kleine vensters in de benedenzone en in de sluitgevels en zijn aanzienlijk donkerder dan het middenschip. Achter het podium bevindt zich een ondiepe ruimte voor het orgel en de zangers. Het orgel is in 1941 gebouwd als opus 132 door L. Verschueren uit Heijthuisen. Het heeft een electropneumatische tractuur, twee klavieren, een vrij pedaal, 10 registers en enkele speelhulpen. Het is een karakteristieke, geheel ongewijzigde vertegenwoordiger van de "Orgelbewegung" en heeft als zodanig zeldzaamheidswaarde. De open kas heeft een gecontourneerd pijpenveld, dat een mandorlavormig venster in de achterwand vrijlaat en vormt een onverbreekelijk element in het totaalconcept van de kerkruiimte. Te weerszijden van de koorruimte bevinden zich kapellen met glas-in-loodramen van Nicolas.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

MEUBILAIR ETC. De liturgische inventaris bleef vrijwel geheel bewaard en onderging slechts kleine wijzigingen, zoals het verplaatsen van het tabernakel. In het middenschip en de transeptarmen bevinden zich eenvoudige bankenblokken met middenpad. In de toren hangt een luidklok van Petit en Fritsen uit 1949, ter vervanging van een door de bezetter geroofd exemplaar en heeft geen monumentale waarde.

Waardering:

Kerk van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en liturgiehistorisch belang:

- vanwege de architectuur, die traditionele en verschillende andere invloeden aan elkaar knoopt;
- vanwege de verregaande mate van ongereptheid van exterieur en interieur;
- vanwege de bijzondere liturgische dispostie van de kerk met het altaar op een podium in de viering en wijde schepen naar christocentrische opvattingen en de plaats en uitvoering van de kruiswegstaties;
- vanwege het orgel, een gave representant van de "Orgelbewegung", dat als zodanig zeldzaamheidswaarde heeft. Dit wordt nog versterkt door de open kas, die een onverbreekelijke eenheid vormt met het totaalconcept van het kerkinterieur;
- vanwege de ligging aan een restant plein en de samenhang met pastorie en voormalige school met zustershuis.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument